

Contactpersoon

Moenty Ingwersen
Beleidsadviseur
+31 610198335
Ingwersen@nvb.nl

Consultatiereactie

aan Ministerie van Buitenlandse Zaken
datum 23 december 2024
betreft Consultatie reactie Wetsvoorstel internationaal verantwoord ondernemen

Inleiding

De Nederlandse Vereniging van Banken (“**NVB**”) heeft met interesse kennisgenomen van de consultatie betreffende het wetsvoorstel internationaal verantwoord ondernemen (“**Wivo**”) ter implementatie van de Richtlijn (EU) 2024/1760 (“**CSDDD**”), en de bijbehorende memorie van toelichting (“**MvT**”). De NVB onderschrijft de doelstellingen van de CSDDD.

De NVB juicht toe dat de Wivo geen nieuwe voorschriften beoogt te introduceren ten opzichte van de CSDDD. De NVB is er namelijk van overtuigd dat deze insteek essentieel is om een gelijk speelveld binnen de Europese Unie te waarborgen. Europese wetgeving kan de rol van banken in de klimaat- en energietransitie, evenals hun rol bij het beperken van negatieve impact in de waardeketen, aanzienlijk versterken. Zolang extra nationale regels de effectiviteit niet ondermijnen.

De NVB heeft wel enige zorg over de (exclusieve) aanwijzing van de ACM als toezichthouder voor de naleving van de Wivo. Daarnaast zijn er enkele (technische) punten, die als gevolg van specifieke Nederlandse implementatie onbedoeld tot onzuivere richtlijn interpretatie kunnen leiden. De NVB maakt daarom graag gebruik van de mogelijkheid te reageren.

- 1 De CSDDD heeft de meeste impact als deze zoveel mogelijk op Europees niveau wordt uitgewerkt, inclusief de nadere regulering en uitwerking van richtsnoeren en handvatten. Op deze manier wordt een Europees gelijk speelveld geborgd. **In samenhang hiermee benadrukt de NVB het belang van zuivere richtlijn implementatie.**
- 2 DNB en de AFM houden reeds toezicht op duurzaamheidsaspecten die relevant zijn voor de werkzaamheden van banken. **De NVB is daarom van mening dat de ACM niet de (exclusief) aangewezen toezichthoudende autoriteit voor de financiële sector moet zijn.** DNB en AFM zijn het best in staat om afbakeningsvraagstukken tijdens de implementatie van de Wivo op te lossen en de naleving daarvan te integreren in hun doorlopende toezicht.
- 3 Civiele aansprakelijkheid is een verregaande maatregel en zou beperkt moeten blijven tot de specifieke gevallen die daarvoor in de CSDDD zijn aangewezen. Het huidige wetsvoorstel benoemt deze beperking ten onrechte niet. **De NVB is van mening dat bestuursrechtelijke handhaving het uitgangspunt moet zijn.**

Ad 1. Het bewaken van een gelijk speelveld is essentieel. De NVB pleit voor tijdige beschikbaarheid van Europese richtsnoeren en duidelijkheid over wetgevingsinitiatieven die van invloed zijn op de CSDDD en de Wivo.

De verplichtingen van de CSDDD zijn van toepassing op verschillende sectoren en EU-lidstaten, met elk een eigen rechtssysteem. Het is daarom belangrijk dat inconsistenties in de implementatie worden vermeden. Ook is het van belang dat de huidige kaders van de CSDDD en ook de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en de EU Taxonomie voorspelbaar blijven voor ondernemingen. De NVB staat in beginsel positief tegenover het maken van een efficiëntieslag, maar maakt zich tegelijkertijd zorgen indien er onzekerheid is over de inhoudelijke wijzigingen die voorzien zijn en onduidelijkheid over de tijdslijnen. Onzekerheid rondom de inhoud van wettelijke normen creëert ruimte voor verschillende invullingen door nationale rechters van deze normen, met het risico op fragmentatie binnen de EU. Een duidelijke routekaart naar enige revisie of samenvoeging van duurzaamheidsregelgeving op Europees niveau is noodzakelijk. Zo zullen nog verschillende begrippen nadere kleuring moeten krijgen. Denk aan begrippen als “downstream”, “upstream” en “gepaste zorgvuldigheid”. Een gelijk speelveld zorgt daarnaast voor coherentie en consistentie en draagt daarmee bij aan het vestigingsklimaat voor niet-Europese partijen. Omgekeerd zorgt het ontbreken van een gelijk speelveld voor rechtsonzekerheid, extra regeldruk en ongelijkheid op spelers op de Europese markten.

De NVB maakt zich in dit kader ook zorgen over de brede delegatiegrondslag van art. 3.5 Wivo. Deze bepaling maakt het mogelijk om bij algemene maatregel van bestuur nadere verduidelijking te geven en nadere regels te stellen. Het is op voorhand niet duidelijk wat voor regelgeving hiermee wordt bedoeld, hetgeen ook niet uit de MvT blijkt. Gelet ook op de mogelijkheid en noodzakelijkheid om op Europees niveau de regels verder uit te werken, acht de NVB deze bepaling een onnodige bron van onzekerheid.

De CSDDD heeft de meeste impact als deze zoveel mogelijk op Europees niveau wordt uitgewerkt inclusief de nadere regulering en uitwerking van richtsnoeren en handvatten. Op deze manier wordt een Europees gelijk speelveld geborgd. **In samenhang hiermee benadrukt de NVB het belang van zuivere richtlijn implementatie.**

Ad 2. Afstemming tussen de ACM, de AFM en DNB met het oog op coherent en efficiënt toezicht op de bancaire sector

De NVB heeft kennisgenomen van de keuze om mogelijk de ACM aan te wijzen als toezichthouder voor alle sectoren. De NVB erkent de geschiktheid van de ACM als toezichthouder op ondernemingen in de reële economie, maar heeft zorgen over de toepassing op de financiële sector. Financiële instellingen opereren in een zwaar gereguleerde omgeving, waarbij sectorale regelgeving ook verplichtingen oplegt voor bijvoorbeeld prudentiële transitieplannen. Het is daarom noodzakelijk om met toezichthouders te communiceren die beschikken over sectorspecifieke kennis. Dit gaat voornamelijk over de toepassing van de CSDDD en voorzienbare afbakingsvraagstukken. Deze kennis en ervaring is noodzakelijk om het risicogebaseerd due diligence-proces en hun klimaattransitieplannen te beoordelen indien er geen duidelijkheid is over de afbakening van de begrippen ‘upstream’ en ‘downstream’.

Om deze reden is de NVB van mening dat het toezichthoudend mandaat voor de financiële sector primair aan een van de huidige toezichthouders, bij voorkeur DNB, moet worden toegekend. DNB is de prudentiële toezichthouder die doorlopend toezicht houdt en de Wivo het beste in de huidige werkzaamheden kan integreren. Bovendien houden DNB en de AFM op dit moment al toezicht op de transitieplannen uit de CSRD/CRR. Als de ACM daarnaast toezicht zou houden op naleving van de CSDDD, dan zullen feitelijk twee toezichthouders zijn betrokken bij de transitieplannen van één bank. Dit kan potentieel tot tegenstrijdige toezichthandelingen en verwachtingen leiden.

Mocht desondanks de ACM de toezichthouder worden op naleving van de Wivo door banken, dan adviseert de NVB om in de Wivo op te nemen dat de ACM verplicht is tot afstemming met DNB en de AFM, om extra lastendruk voor de financiële sector te voorkomen. De CSDDD voorziet in artikel 24 lid 6 uitdrukkelijk in de mogelijkheid om een financiële toezichthouder als toezichthouder voor de CSDDD aan te wijzen. Er is daarmee geen noodzaak om voor de financiële sector een additionele toezichthouder aan te wijzen die nog kennis moet opdoen met de complexe activiteitenketen van banken.

Banken en andere partijen op de internationale kapitaalmarkt zijn met elkaar verbonden door diverse contractuele relaties, waaruit voortdurende betalingsverplichtingen voortvloeien. Het uitgangspunt is dat de onderzoeksplichten van de Wivo niet van toepassing zijn op deze geldstromen, ongeacht of ze door een bank worden ontvangen of betaald, en ongeacht of het gaat om interbancaire betalingen of betalingen van of aan consumenten en bedrijven. Volgens de huidige inzichten blijven de onderzoeksplichten van de Wivo binnen de bancaire sector beperkt tot facilitaire diensten die het financiële bedrijf ondersteunen. De juiste interpretatie en implementatie zal echter overleg met de financiële toezichthouders verlangen.

De NVB biedt uitdrukkelijk aan om in nadere dialoog bij te dragen aan een nadere verkenning van hanteerbaarheid en effectiviteit van de aanwijzing van een of meerdere toezichthouders.

DNB en de AFM houden reeds toezicht op duurzaamheidsaspecten die relevant zijn voor de werkzaamheden van banken. **De NVB is daarom van mening dat de ACM niet de (exclusief) aangewezen toezichthoudende autoriteit voor de financiële sector moet zijn.** DNB en AFM zijn het best in staat om afbakeningsvraagstukken tijdens de implementatie van de Wivo op te lossen en de naleving daarvan te integreren in hun doorlopende toezicht.

Ad. 3 Bestuursrechtelijke handhaving is het uitgangspunt. Civiele aansprakelijkheid niet breder van toepassing maken dan vereist ingevolge de CSDDD.

Het huidige civielrechtelijke aansprakelijkheidsregime van de Wivo is aanzienlijk ruimer dan vereist onder de CSDDD. De NVB onderschrijft het belang van de naleving van wettelijke voorschriften. In het kader van een gelijk speelveld is het echter onwenselijk om verder te gaan dan de Europese wetgeving.

Er is op Europees niveau uitgebreid discussie gevoerd rondom het gewenste sanctieregime onder de CSDDD. Uiteindelijk is er primair gekozen voor handhaving middels de interne klachtenprocedure en bestuursrechtelijke handhaving door nationale toezichthouders. Lidstaten moeten voorzien in bestuursrechtelijke handhaving bij schending van iedere verplichting uit hoofde van de CSDDD, met uitzondering van de plicht tot naleving van het klimaattransitieplan.

Art. 29 lid 1 CSDDD verplicht lidstaten te voorzien in civiele aansprakelijkheid wanneer een onderneming (i) opzettelijk of uit onachtzaamheid (ii) niet aan art. 10 en/of 11 CSDDD heeft voldaan en aldus (iii) schade heeft toegebracht aan door het nationaal recht beschermde wettelijke belangen van een natuurlijke of rechtspersoon, (iv) voor zover de geschonden norm erop is gericht die persoon te beschermen en (v) de schade niet uitsluitend door haar zakenpartners in haar activiteitenketen is veroorzaakt. Hoewel de CSDDD aansprakelijkheid in andere gevallen niet uitsluit (art. 1 lid 2 en 3 en art. 29 lid 6 CSDDD), zijn lidstaten niet verplicht om te voorzien in civiele aansprakelijkheid in gevallen anders dan die genoemd in art. 29 lid 1 CSDDD.

De Wivo regelt de civiele aansprakelijkheid voor niet-naleving van de daarin opgenomen verplichtingen niet zelf, maar leunt hierbij op het algemene verbintenissenrecht, in het bijzonder de onrechtmatige daad (art. 6:162 BW). De NVB is bezorgd dat zonder nadere inperking deze aansprakelijkheid breder kan zijn dan noodzakelijk en doelmatig:

- Toerekening krachtens art. 6:162 BW is niet alleen mogelijk bij opzet of onachtzaamheid, maar ook op grond van de verkeersopvattingen. Op voorhand is niet uit te sluiten dat de rechter in bepaalde gevallen bij gebrek aan opzet of onachtzaamheid toch een schending van de Wivo zal toerekenen aan een onderneming.
- De Wivo beperkt civiele aansprakelijkheid, anders dan de CSDDD, niet tot schendingen van artt. 10 en 11 CSDDD.
- Waar de CSDDD nadrukkelijk schade die uitsluitend is veroorzaakt door zakenpartners in de waardeketen uitsluit, geldt dit niet zonder meer ook voor aansprakelijkheid o.g.v. art. 6:162 BW.

Hoewel de rechter art. 6:162 BW mogelijk richtlijnconform zal interpreteren, acht de NVB het wenselijk de beperkingen van civiele aansprakelijkheid van art. 29 CSDDD (nadrukkelijk) op te nemen in de Wivo. Dit zou het wetsvoorstel meer in overeenstemming brengen met de voorgenomen zuivere implementatie en de wens van een gelijk Europees speelveld.

Civiele aansprakelijkheid is een verregaande maatregel en zou beperkt moeten blijven tot de specifieke gevallen die daarvoor in de CSDDD zijn aangewezen. Het huidige wetsvoorstel benoemt deze beperking ten onrechte niet. **De NVB is van mening dat bestuursrechtelijke handhaving het uitgangspunt moet zijn.**

Technische punten van aandacht

In aanvulling op de drie hiervoor benoemde algemene punten, brengt de NVB hieronder een aantal punten onder de aandacht die van een meer technisch aard zijn.

Onderwerp	Artikel	Technische beschouwing
Risicogebaseerde benadering	2.1.1.1	De NVB is voorstander van een risicogebaseerde benadering en gaat ervan uit dat de implementatiewetgever dit ook, conform de CSDDD, voorop wenst te stellen met artikel 2.1.1.1. Dit betekent dat (financiële) ondernemingen zelf een inschatting maken van de relevante risico's en daar vervolgens voldoende mitigerende maatregelen tegenover zetten. De NVB ziet de risicogebaseerde benadering zoals benoemd in de CSDDD ook graag expliciet terug in de Wivo.
Informatierecht bij klachtenregeling	2.2.5.1(4)(d)	De CSDDD beperkt dit informatierecht tot informatie rondom de genomen en te nemen maatregelen n.a.v. een gegronde klacht. Zo heeft een klager geen recht op informatie rondom maatregelen die niet zijn genomen specifiek in reactie op die klacht. Dit is niet in zoveel worden overgenomen in de Wivo, maar lijkt wel de bedoeling te zijn van deze bepaling. De NVB verzoekt de wettekst in lijn te brengen met de tekst van de CSDDD.
Absolute targets voor scope 1, 2 en 3	3.1(2)(a)	Uit de MvT lijkt te volgen dat <u>alle</u> ondernemingen absolute targets <u>moeten</u> zetten voor zowel scope 1, 2 als 3, terwijl de CSDDD deze verplichting alleen kent voor die ondernemingen en situaties "where appropriate" (zie ook overweging 73

		CSDDD). De NVB gaat ervan uit dat dit een kwestie van vertaling is en de implementatiewet op dit punt geen uitbreiding tracht te bewerkstellingen. De NVB verzoekt om op dit onderdeel de Wivo in lijn te brengen met de tekst van de CSDDD.
Downstream activiteiten	A1 - begrippen	In de MvT staat dat de uitsluiting van de downstream verplichtingen voor de financiële sector is geregeld door <i>niet</i> op te nemen dat de term 'downstream' zakenpartners omvat die diensten en producten ontvangen van ondernemingen. Echter zijn hierdoor niet alle downstream-activiteiten van banken uitgesloten. Bijvoorbeeld: de samenwerking met de (onafhankelijke) intermediair. Veel bancaire producten worden afgesloten via financiële adviseurs/bemiddelaars. Door dergelijke activiteiten niet expliciet uit te sluiten, bestaat het (gelet op de MvT onbedoelde) risico dat de distributie via dit kanaal alsnog onder de werking van de Wivo valt. Immers luidt de definitie van 'upstream': ' <i>activiteiten van de zakenpartners van een onderneming die verband houden met (...) het verlenen van diensten door die onderneming</i> '. De NVB verzoekt om in de MvT op te nemen dat alle downstream activiteiten van financiële ondernemingen zijn uitgezonderd, waaronder dienstverlening via het intermediair.
Bewaartermijn	2.1.5	De gekozen bewaartermijn van vijf jaar is korter dan de verjaringstermijn en in de MvT wordt dan ook opgemerkt dat bedrijven er goed aan doen om een langere bewaartermijn te kiezen. Gelet op regelgeving die juist het bewaren van (persoons)gegevens wenst te beperken, geniet het de voorkeur van de NVB om de wettelijke bewaartermijn uit hoofde van de Wivo gelijk te stellen met de verjaringstermijn.

